תלמוד ירושלמי · מפרשים · שיירי קרבן על תלמוד ירושלמי · סדר מועד

שיירי קרבן על תלמוד ירושלמי ביצה

רבי דוד פרנקל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שיירי קרבן על תלמוד ירושלמי ביצה

רבי דוד פרנקל

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שיירי-קרבן-על-תלמוד-ירושלמי-ביצה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 6
הלכה ג 6
הלכה ד 7
הלכה ה 8
הלכה ט 9
הלכה יא 9
הלכה יב 10
פרק ב 10
הלכה א 10
הלכה ג 11
הלכה ד 11
הלכה ו 12
הלכה ח 12
פרק ג 12
הלכה ג 12
הלכה ד 13
הלכה ו 13
פרק ד 14
הלכה א 14
הלכה ב 15
הלכה ג 15
הלכה ד 16
הלכה ה 16
הלכה ו 16
פרק ה 17
הלכה א 17
הלכה ב 17
הלכה ד 19
הלכה ה 19

פרק א

הלכה א

נעשית כמוקצה שיבש וכו'. משמע אילו ידע שיתייבש בשבת מותר ותימא נימא כיון דבין השמשות לא חזיא ואיתקצאי הרי היא מוקצה לכולא שבת וצ"ל דס"ל יש מוקצה לחצי שבת אפי' בכה"ג דלא חזי בין השמשות מיהו בבבלי במכילתין דף כ"ו ע"ב דליכא מאן דסבר הכי ואין לפרש דה"ק ולא ידע שנתייבש דאסור כיון דלא הוה דעתיה עליה בין השמשות דזה פשיטא ליה לבבלי שם דמותר לכ"ע וצ"ע אם יש להשוות הבבלי והירוש' בזה והיש"ש בפ' אין צדין סי' ט"ו כתב בשם הר"ן אהא דאמרי' בבבלי מוקצה שיבש ואין הבעלים מכירין בו מותר אף על גב דבירושלמי בריש ביצה קאמר בפשיטות דמוקצה שיבש ואין הבעלים מכירין בו אסור נקטינן כגמרא דידן ע"כ ופי' שבקונ' נראה עיקר דכן משמע לקמן דף ב' גבי קערה ועוד דזה פשוט להבבלי דמותר וזה פשוט להירוש' דאסור ואיך נעשין ביניהם פלוגתא רחוקה:

מעתה מדברית תהא מותרת וכו'. וקשה שאני מדברית וצביי' דלאו מחמת איסור שבגופה לא היתה ראויה לשחיטה אלא דבר אחר גרם לה ומוקצ' איסור שבגופה הוא ולא שייך לומר מגו משא"כ כאן שאיסור שחיטה שבגופה הותר אמרינן מגו דהותר איסור שחיטה הותר נמי איסור מוקצה שבו:

אתיא כמ"ד הבהמה יולדת לחדשים מקוטעין וכו'. כתבו תוס' במס' בכורות דף כ"א ע"א בד"ה ת"ק אית ליה דזעירי וכו' דה"נ אשכחן בירושלמי פ"ק דנדה וכו' ואח"כ אומרים כאן בבהמה טמאה כאן בבהמה טהורה וכו' כלומר דבהמה טמאה אינה יולדת למקוטעין ובהמה טהורה יולדת למקוטעין ובשמעתין פלוגתא בבהמה טהורה ע"כ ע"ש ותימא דודאי אף הירושלמי סובר דאיכא פלוגתא אם בהמה טהורה יולדת למקוטעין או לא כמפורש כאן אלא דבנדה ה"ק דיש לומר דריב"ל לא פליג ארב אבל פלוגתא בעלמא מיהו איכא וצ"ע:

גוזל שנולד בי"ט מותר שהוא מתיר עצמו בשחיטה. בבבלי דף ו' גרסינן אפרוח שנולד בי"ט רב אמר אסור מוקצה הוא ושמואל ואיתימא ר' יוחנן אמר מותר הואיל ומתיר עצמו בשחיטה א"ל רב כהנא ורב אסי לרב וכי מה בין זה לעגל שנולד בי"ט וכו' אשתיק רב כתב הרא"ש יש פוסקין הלכה כרב וכו' ויש פוסקין כשמואל והגאונים פסקו כרב ע"ש והמהרש"ל ביש"ש מסיק כשמואל ע"ש ומסוגיין משמע דהלכתא כשמואל דלא מייתי כלל להא דרב אך נ"ל דהבבלי סובר כרב דגרסינן התם במכילתין דף כ"ו בכור שנפל לבור רי"א ירד מומחה ויראה וכו' ופריך והא מוקצה הוא ופירש"י אי מאתמול

לא הוי ביה מום כלל פשיטא דלא ישחוט דהא אשמועינן ר"י בכמה דוכתי דאית ליה מוקצה ע"כ ומאי פריך הא קודם שהתירו החכם לא היה ראוי לשחיטה וכיון שהתירו מותר לשחוט והואיל ואיתקן לשחיטה איתקן מאיסור מוקצה וא"ל דשאני הכא דעביד איסורא שבקרו בי"ט דהא ר"י אית ליה רואין מומין בי"ט וכן קשיא אהא דפריך הש"ס שם ע"ב איתיביה ושוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן ואמאי נימא האי בכור מעיקרא וכו' אחזי לחכם אשתרי ליה וליהוי מוקצה ע"ש ומאי קושיא דלמא שאני בכור כיון דהותר לשחיטה הותר נמי איסור מוקצה שבו ורבא לא קאמר דיש מוקצה לחצי שבת אלא גבי פירות ודומיהן אלא ודאי דבריר ליה לסתמא דש"ס דהלכתא כרב ופריך שפיר והדברים ברורים:

לא כן תני ביצים שריקימו וכו'. כתב הג"א בפרקין וכגון שנולד עם הכנפים דהיינו נוצה גדולה שעל גופו שיש לו קנים אבל עופות שלא גדלו כנפים אסר ר' יואל משום שקץ ע"כ ובלי ספק שמדברי הירושלמי אלו יצא לו דין זה ומדפריך מיניה משמע דאף רבנן מודו בהא וכמ"ש הש"ך בס' נקודת הכסף ודלא כמ"ש הט"ז שם דס"ל כראב"י ושיעור דפתיחת עינים ודגדלות כנפים אחד הוא ע"ש דהא אפשר שתולד עם כנפים ואי אפשר שיפתחו עיניו ביום ראשון ללידתו דהא גרסינן בבבלי דף ו' ת"ר אפרוח שנולד בי"ט אסור ראב"י אומר אף בחול אסור לפי שלא נתפתחו עיניו ואס"ד דאפשר שיפתחו עיניו ביום לידתו מאי קאמר אף בחול אסור הא אפשר דאף רבנן מודו בהא אלא קמ"ל דבי"ט אסור אפי' נפתחו ביומן אלא ודאי כמ"ש. והא דכתב בהג"א אסר ר' יואל משום שקץ תיפוק ליה דמפורש בירושלמי נראה דה"ק אע"ג די"ל דהירושלמי סבר כראב"י מ"מ ר' יואל פירש דהירושלמי אתיא ככ"ע ואסרו משום שקץ וזה ברור:

כשירה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה. כמשנה הראשונה בחולין דף קט"ז ע"ב גרסי' והלכתא אין מעמידין בעור קיבת נבילה אבל מעמידין בקיבת נבילה בקיבת שחיטת עכו"ם בקיבת כשירה שינקה מן הטרפה וכ"ש טרפה שינקה מן הכשרה מ"ט חלב המכונס בה פירשא בעלמא היא וכתב הרא"ש זו היא גי' הרי"ף וכו' וכן צ"ל לגירסתו דכשרה שינקה מן הטרפה קיבתה אסורה קודם חזרה נשנית ולא משמע כן דכשרה שינקה מן הטרפה וטרפה שינקה מן הכשרה משמע שנשנו כאחת ועל שניהם מפרש הטעם מפני שכנוס במיעיה ע"כ ע"ש שהאריך ודבריו תמוהים שהרי מפורש כאן דלאו כאחת נשנו ואין אנו צריכין למה שחילק ר"ת בין קרוש לצלול כמ"ש תוס' והרא"ש שם והובא בפוסקים בי"ד סי' פ"ז וצ"ע מיהו בעכו"ם פ"ב הגירסא כשרה שינקה מן הטרפה קיבתה אסורה כמשנה האחרונה אך הגירס' דהתם מהופכת ושם נבאר בע"ה:

מה אתא מישאול י"ט שחל להיות ע"ש וכו'. כתב הרא"ש פרק לולב וערבה וכן אי מיקלע שבת במוצאי י"ט אחרון של חג נוהגין שלא להסתפק מנוי סוכה עד מ"ש ונראה דשרי בשבת משום דאיתקצאי בין השמשות לא אסרינן ליה כיון דלא נאסר ביה"ש אלא מחמת ספק יום שעבר וה"ל תרי מגו ולא אמרינן ואי משום שבת וי"ט קדושה אחת היא הא קי"ל דשני קדושות הן ע"כ ע"ש אבל מדברי רש"י שם ותוס' במכילתין דף ל' משמע דאסור אלא לתוס' סברי נמי דלא אמרינן תרי מגו ע"ש ותימא הרי מפורש כאן דרבי יוסה מיבעיא ליה אי מותרין נוי סוכה בשבת שלאחר י"ט ואיך פסק הרא"ש בפשיטות דשרי ואף דרבי ירמיה פליג הא בבבלי מסקינן דלא כוותיה דלרבי ירמיה אפי' בשמיני נמי שריא ואנן קי"ל דבשמיני אסור וצ"ע רב:

הלכה ב

דילא כן ניתני שלשים ושבע כריתות. וקשה הא בכריתות בבבלי משמע דלאו כך"ע נשנית הך מתני' דלר' ישמעאל איכא תו המביא זכור עליו ומגדף כר"ע אתיא ע"ש א"כ מאי קשיא ליה דאתיא דלא כב"ש:

הלכה ג

כתישה מי חייב וכו'. מה שיש לדקדק בסוגיא זו הארכתי בשבת פ' כלל גדול:

מה אם מילה שודייו דוחה שבת. פירש"י במס' חולין דף פד ע"ב דאתיא בק"ו מה אם צרעת שדוחה עבודה ועבודה דוחה שבת מילה דוחה אות' וכו' בפר"א ע"כ ותימא הא מסיק התם הש"ס בדף קל"ב דמילה דדוחה שבת יליף מביום וכדפירשתי בקונט' והאי ק"ו מצרעת ק"ו פריכא הוא וצ"ע:

ר"י בעי אם באנדרוגינס שתקע וכו'. בקונ' פירשתי לפי הגירסא שלפנינו ויותר הי' נ"ל דה"פ אם באנדרוגינס השיבו חכמים לר' יוסי איך קאר"ח שאין לו תשובה הרי תשובה מעלייתא היא דסובר ר' יוסה דאנדרוגינס תוקע לכתחילה לקמן ה"ג ע"ד דר' אחא אנדרוגינס מוציא את מינו לשעבר ע"ד דר"י בתחלה וכו':

ר' לעזר בנו של ר"ל הקפר. בבבלי בחולין דף פד הגירסא והשיב ר"א הקפר ברבי תשובה ופירש"י בריבי אדם גדול ע"כ וכפי הגירסא שלפנינו דגרס ברבי נראה דה"פ ר"א הקפר בר"א הקפר אלא שקצר הש"ס כיון דשם אביו כשמו:

אבל אם שחט מוטב וכו'. כתב בש"ע א"ח סי' תצ"ח סעיף ט"ו ומיהו עדיף טפי לכסות בדקר נעוץ מבעפר תיחוח אם יש לו וכ' המג"א שם ולענ"ד שגם הרא"ש והטור ס"ל שמוטב לכסות באפר כירה מבדקר נעוץ וכו' ומ"ש הרב"י ראיה מהירושלמי מוטב שיטול אפר ולא יחפור בדקר ויכסה וכו' והירושלמי קאי אמתני' ע"ש ומתני' איירי

בשיש לו דקר נעוץ ואפ"ה אפר עדיף כנ"ל עיקר ע"כ ותימא הא הירושלמי מפרש למתני' שיחפור בדקר אפי' אין לו דקר נעוץ דהא קאמר בסמוך חברייא אמרין שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה ואי בשיש לו דקר נעוץ אין כאן שום איסור דאורייתא וא"כ אין מכאן שום ראיה די"ל דאף הירושלמי מודה דביש לו דקר נעוץ דליכא איסור הכנה מוטב לכסות בדקר נעוץ מלכסות באפר שהוסק בי"ט ואף על תוס' שכתבו בדף ח' בד"ה אר"י ל"ש אלא שהוסק מעי"ט וכו' ובירושלמי מפרש דהכא מיירי בשלא שחט אבל שחט שרי אע"ג שהוסק בי"ט שלא לעקור מצות כיסוי ע"כ קשה דאינו ראיה כלל דהירושלמי דמפרש למשנתינו דחופר ממש לכסות אע"ג דעושה מלאכה דאורייתא הלכך מתיר נמי לכסות באפר שהוסק בי"ט אבל לבבלי דמוקמי למתני' דוקא בדקר נעוץ י"ל דאוסר באפר שהוסק בי"ט משום נולד והכנה וצ"ע:

הלכה ד

סולם של עלייי' יכול הוא לעשות מלאכתו וכו'. בסוגיין משמע דעל סולם של עלייי' לצורך עלייה בעו מיניה דר"י בר חיי' ובבבלי משמע דלצורך שובכו בעו מיניה ואף זה אסר ר"ח ע"ש וכתבו תוס' והרא"ש וקשה מהא דאמרינן בפ' חלון סולם המצרי אינו ממעט והצורי ממעט ומפרש התם הטעם דסולם המצרי הוה דבר הניטל בשבת (וכ"ה בירושלמי בעירובין דף כא) ופריך א"ה אפי' צורי נמי ומשני כבידו קובעתו כלומר אע"פ שניטל בשבת לפי שאין דרך ליטול משם מחמת כבדו וכו' ע"ש שהאריכו בתירוצים וחילוקים ולענ"ד נראה דודאי לצורך עצמו לעלות עליהן אינן ניטלין כדמשמע הכא אלא הא דקרי להו דבר הניטל מפני שראויין לישב עליהן לכך נקט דוקא סולם צורי ומצרי דהנך היו ראוין לישיבה אבל סולמות שבא"י לא היו ראויין לישיבה וכ"מ מדברי רש"י בעירובין דף ע"ח אהא דגרסי' התם אמר רבה א"ר חייא דקלים שבבבל אינן צריכין קבע מפני שכבידן קובען ורב יוסף א"ר אושעי' סולמות שבבבל א"צ קבע מפני שכבידן קובען ופי' בד"ה דקלים שבבבל פיסקי דקלים של בבל שהניחן סמוך לכותל למעטו א"צ לקבען בקרקע ואע"ג דדבר הניטל הוא דתורת כלי עליהן דראויין למושב אפ"ה כבידו קבעו שאין בא אדם ונוטלן וכן סולמות ע"כ משמע דאף סולמות שבבבל לישיבה עומדין ולכך נקט סולמות שבבבל דהן ראויות לישיבה יותר מאחרות וניחא בהא דלא פליג ר"ח אסולם צורי כדפליג אסולמות שבבבל וע"ש בעירובין דף עח בתוס' בד"ה סולמות של בבל וכו' וראי' מבוררת לדברינו אלה ממ"ש הרמב"ם פ"ג מה' עירובין וכן הסולם שקבעו בראש הכותל כובדו קובעו ואינו צריך לחברו בבנין ע"כ וקשה הא כתב פ' כ"ו מה' שבת סולם של עלייי' אסור לטלטלו שאין עליו תורת כלי ושל שובך מותר להטותו

מחלון לחלון אבל לא יוליכן משובך לשובך ע"כ א"כ ל"ל לטעמו מפני שכובדו קובעו תיפוק ליה דאסור לטלטלו אלא ודאי דבה' שבת איירי דאסור לטלטלו לצורך תשמישו לעלות בו כסוגייא דפרקין אלא דעדיין איכא סולמות שראויין לישיבה ובהן קאמר דאם הן כבידן כבידתן קובעתן:

מקש על שובכיה וכו'. כתב בש"ע א"ח סי' תצ"ו סעיף י"א אם זימן כל השובך ואינו צריך אלא לזוג אינו מועיל ע"כ וקשה דכאן מפורש דמהני וי"ל דאי בשאפשר שצריך לכל השובך ואז מהני הזמון של כל השובך אך קשה א"כ ל"ל להקיש על השובך ונראה דבמקש על השובך דקעביד מעשה מותר אפי' באין צריך אלא לזוג אחד וצ"ע:

הלכה ה

הורי ר' בא בר זבדא במעשר שני כהדא דר'. כתב הרמב"ם כ"ו מהלכות מעשר שני האומר לבנו מ"ש בווית זה ונמצא בזוית אחר הרי אלו חולין א"ל הרי שם מנה ונמצא מאתים השאר חולין הרי שם מאתים ונמצא מנה הרי אלו חולין וכתב הראב"ד א"א המשנה אמרה הכל מעשר וכ' הכ"מ וטעם רבינו משום דתניא בפ"ק דביצה ובירושלמי פ"ד דמ"ש הניח ר' ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי ר' וחכ"א הכל חולין א"כ מתני' רבי והלכתא כחכמים דרבי' נינהו ואע"ג דקי"ל סתם במתני' ומחלוק' בברייתא הלכה כסתם שאני הכא דבפ"ק דביצה טרחי אמוראי לאוקמי מתני' כחכמים שמעינן דסברי דהכי הלכתא ולא כסתם ע"כ ותימא הא קי"ל בכל דוכתא מעשה רב וכאן ובפ"ד דמסכת מעשר שני מפורש דר' בא הורי כרבי אף על גב דגם בירושלמי טרחי אמוראי למוקי' מתני' כחכמים אפ"ה מסיק דר' בא הורי כרבי וצ"ע:

א"ר אחא מחזיר ובלבד שלא יחזיר כל צרכו וכו'. כ' הרב"י סי' תקי"ט ונראה דה"פ דר"א אמר אע"פ שהתירו להחזיר כיון שלא התירו אלא בקושי אינו מחזיר לגמרי אלא מחזיר כדי שישתמר לבדו ודיו וכו' והפוסקים שלא כתבו דברי ר"א ור"י בר בון איפשר שהם סוברים כיון שלא נזכר בגמרא דידן לא פלוג רבנן ע"ש ע"כ וקשה הא חילקו רבנן בענין זה בכמה עניינים בשהציר למעלה או מאמצע או מן הצד ובין דבתים ובין דחניות ואיך דחו דברי הירושלמי בלי טעם לכן נ"ל מה שפירשתי בקונט' עיקר ורב אחא איירי בשיש להם ציר למעלה ולמטה ועלה קאמר שלא יתקע ודברי ר"י בר' בון פשוטי' בטעמן כיון דפירשו הטעם דמשום שמחת י"ט התירו כל שיש תקנה להוציאו בלא שום איסור ודאי דלא עבדינן איסורא וזה ברור:

הלכה ט

שמואל שחק על סיטרא וכו'. בבבלי דף י"ד גרסינן אר"י אמר שמואל כל הנידוכין נידוכין כדרכן וכו' אמר רב לרב אחא ברדלא כי דייכת אצלי ודוך זו היא גי' הרי"ף והרא"ש נמצא שסוגייא זו הפוכה ממה ששנוי' כאן מיהו לפי מ"ש הרי"ף דאף למ"ד נידוכין כדרכן צריכין שינוי קצת דהיינו לאצלויי א"כ שני הגרסאות נכונים דבין רב ובין שמואל שניהם מודים בתרווייהו וזו סיוע גדולה להרי"ף ע"ש:

מהו מישחוק קונדיטין בי"ט. כתב הב"י סימן תק"ד כ' הר"ן בשם הירושלמי דמותר לשחוק קונדיטין בי"ט ולא ידעתי למה הוצרך הרי כבר פסק הרי"ף דכל התבלין נידוכין כדרכן מה לי לקדר' ומה לי לקונדיטין ושמא י"ל דסד"א דלקונדיטין אפילו נשחקו מאתמול אין מפיגין טעמן קמ"ל דשרי ע"כ ולי נראה דקמ"ל דמותר לשחוק לעשות קונדיטין לערב יין ודבש ופלפלין דה"א דאיכא איסורא משום מערב כי היכא דאוסר אלונתין בסמוך אך קשה הא לערב הקונדיטין אפילו בשבת שרי כדתני בפר"א דמילה וי"ל דשאני הכא דאיכא תרתי לשחוק ולערב סד"א דאסור קמ"ל דשרי:

הלכה יא

תני משלחין חיטים שהן מאכל עסיסיות וכו'. כתב הרא"ש מדהביא הרי"ף ברייתא זו משמע דפסק כר"ש ולא ידענא מ"ט ובה"ע כ' דטעמא דת"ק כדגרסי' בירוש' אתיא דר"ש בשיטת ר"ע וכו' ות"ק דאסר סבר כר"י הגלילי ונ"ל דגמרא דידן פליגא אירוש' דטעמא דר"ש מפרש בגמרא משום דחזיין למיעבד מינייהו מאכל אדם וכו' ע"כ וטעמו דבה"ע הוא תמוה דהא הרי"ף פסק כר"י הגלילי א"כ ה"ל למפסק כת"ק שוב ראיתי בישש"ש שדחק לפרש דברי הרא"ש אך מ"ש הרא"ש דגמרא דידן פליגא אירושלמי גם זה תמיה דהא הברייתא שנויה בגמרא דידן כמו בירושלמי ובשניה' מוזכרים מאכל אדם ומאכל בהמה ואיך נאמר דפליגי אבל פשוט דהא דקאמר הירושלמי דר"ש כר"ע היינו מאי דמתיר לשלוח שעורים שהוא מאכל בהמה צריכין לומר דכר"ע ס"ל אע"ג דיש בשילוח קצת איסורא משום אוושי מילתא או שמוציא מרשות לרשות אפ"ה שרי וכ"ש דקשיא לפמ"ש המהרש"ל בפי' הרא"ש ע"ש וצ"ע:

חיטין שהן מאכל עסיסיו' פול שהן מאכל לדיות. ובבבלי הגירסא חיטין לעשות מהן לודיות ופירש"י מאכל חיטין וכ"כ הערוך מיהו אם הוא מאכל כל אדם מ"ט דת"ק דאסור ולפי הגירסא שלפנינו נראה דאחגבים קאי שהן נקראים לדיין כדאיתא בבבלי בחולין דף סו:

הלכה יב

אם אומר את כן אף הוא מעמיד מי"ט לחול. כ' בש"ע סי' תק"ו סעיף ה' אין עושין גבינה בי"ט וכ' המג"א ונ"ל עיקר הטעם מפני שדרך לעשותו לימים הרבה הוי עובדא דחול וכו' ע"כ והנה תחלת דבריו מכוונים לדברי הירושלמי אבל מ"ש בסופן דהוי כעובדא דחול אין צורך אלא משום גזרה שמא יעשה הרבה כמפורש כאן ונ"מ בין שני הטעמים דלחששא דירושלמי יש בו דררא דאיסור דאורייתא משא"כ לטעם המג"א:

הדרן עלך פרק ביצה שנולדה

פרק ב

הלכה א

ר"א אופין ומבשלין על המבושל וכו' כתב הרא"ש בפרקין ובהדיא פליגי ר"א ור"י בירושלמי וכו' ור"י דריש קרא את אשר תאפו דמכלתין דתני' ר"א הרוצה לאפות היה נאפה לו והרוצה לבשל נתבשל לו ע"כ ותימא הא מפורש כאן דאף ר"י יליף מאשר תאפו וגו' דאופין על המבושל וקשיא נמי דה"ל לש"ס בבלי להביא דברי ר"י ואף דבמכילתא פרשה בשלח הוא כמ"ש הרא"ש מ"מ בירושלמי לא משמע כן וצ"ע:

ברם כמ"ד באלוש וכו'. וקשה הא בקרא כתיב ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סין משמע דבסין נאמרה פרשת המן וי"ל במסעי משמע דבמדבר סין היו ג' מסעות ואלוש היתה האחרונה משם נסעו לרפידים א"כ מסתמא פרשת המן נאמרה באלוש:

איתא חמי דבר תורה הוא אסור וע"ת מתירין אר"א בדין היה וכו'. מכאן נראה סייעתא לדעת הרמב"ם דהכנה מי"ט לשבת לכ"ע מדאורייתא מותרת כיון דסתמא דש"ס מסיק הכי בלי שום חולק ועיין בפוסקים:

מעשה באחד שהדיר את בנו לת"ת וכו'. בבבלי בנדרים דף לח גרסינן המדיר בנו לת"ת מותר למלאות לו חבית של מים וכו' ופירשו רש"י והר"ן דמסתמא ממילי זוטרי כי הני דליכא בהו ביטול לימוד תורה לא אדריה ע"כ וקשה א"כ מאי ראיה מייתי משם לעירובי תבשילין וצ"ע:

הדא אמרה אע"פ שאין בהן כזית אית הוה בהון שיעורא. כתב המרדכי ומביאו ב"י סי' תקכ"ז דאיתא בירושלמי עירובי תבשילין כך הם פת כביצה ותבשיל כזית והא דקאמר פת כביצה ותבשיל כזית פליג אתלמודא דידן דמשמע שיעור כוית ולא מפליג בין פת לתבשיל ע"כ ובש"ע בהג"ה פסק כהירושלמי דבעינן פת כביצה ע"כ ולא ידעתי אנה

מצא דבר זה אדרבה בסוגיין משמע בסמוך דע"ת אין לו שיעור כלל ואפילו בפחות מכזית סגי וכדתני בברייתא דמסייע מינה לרבי יוחנן וצ"ע:

אר"ח תניי היה לו לר"ח הגדול. כ' המרדכי ומביאו ב"י שם ובירושלמי איכא פלוגתא אם צריך להתנות מעי"ט ואיכא מ"ד שא"צ להתנות מעי"ט גם ע"ז סמך מהר"ש בונבור"ק והתיר לסמוך עליהם בי"ט עצמו בלא תנאי דבשל סופרים הלך אחרי המיקל ע"כ ותימא הא ליכא פלוגתא בהא דצריך להתנות מבעי"ט אלא דפריך הש"ס ומתמה על הך ברייתא כי האי דמתמה דסבר שלא היה בהן כזית ומשני שהיה בהן כזית וצ"ע:

הלכה ג

היה אוכל עם חבורה זו וכו'. פירש"י בדף י"ט הטביל כליו לאכול פסחו בחבורה זו ונמלך להימנות עם תבורה אחרת וכו' ע"כ וכ"כ הר"ב וקשה הא תני היה אוכל בחבורה זו וכו' ובפסח כיון שכבר אכל בחבורה אחת אסור לו לאכול בחבורה אחרת א"ו כמ"ש בקונ' עיקר וכ"כ הרמב"ם ומ"ש התי"ט דקשיא היינו רישא נ"ל דלא קשה מידי דסד"א כיון שהאדם שרוצה לאכול מעשר שני אע"פ שכבר טבל והוחזק לחולין צריך טבילה שנית כדתנן פ"ב דחגיגה א"כ גם כליו צריכין טבילה ואסור בי"ט קמ"ל דשרי מה שאין כן ברישא דלא איירי שרוצה לאכול ממנו אלא עושה לצורך אחרים:

הלכה ד

דוד מת בעצרת וכו'. וא"ת דלמא שבת היה לכך לא הקריבו ביום ההוא וכ"מ בבבלי וי"ל דכתיב והנמצא אתו אבנים נתנו לאוצר בית ה' וגומר ואי שבת היה איך הוציאו מבתיהן לבית ה' וא"ת מנ"ל די"ט היה וי"ל דכתיב ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' למחרת היום ההוא פרים אלף וגו' וזבחים לרוב לכל ישראל הני זבחים מאי עבידתייהו אלא הראשונים הם שלמי חגיגה שהם חובה והאחרונים שלמי נדבה וא"ת אם בי"ט היה איך התנדבו הא קיי"ל אין מקדישין בי"ט י"ל באותה שעה לא היתה תקנה זו א"נ כיון דצרכי מקדש היה לא גזרו עליו כמו שלא גזרו על שבות במקדש והרב בעל משנה למלך האריך בסוגיא זו פ"ג מהל' אבל וכירושו בסוגיין קשה ע"ש:

הדא אמרה בשירותא וכו'. כתב הר"ש בס' י"מ פי' מכאן למדנו שבתחלה צריך לקוץ סיב שבעץ מעצמו כלומר שאין להחמיץ הדבר אלא תיכף ומיד צריך לקוץ הסיב הגדל בעץ שיקצץ מעצמו ע"י נדנוד העצים שאם ימתין עד יגדל ויתחזק לא יוכל לקצצו ואח"כ וכו' ע"כ ואין לשון הש"ס סובל פירושו ומ"ש בקונ' הוא עיקר:

הלכה ו

תבשיל דרכו לאכול ממנו וכו'. וקשה מאי פסקי' דאוכל מתבשיל ואינו שותה מחמין ונ"ל דה"ג תבשיל אין דרכו לאכול ממנו וחמין דרכו לשתות ממנו וה"פ מה בין תבשיל לחמין דמשמע בתבשיל אף ב"ה מודו דאסור לטמון ומשני דתבשיל דרכו לטמנו חי ואין ראוי לאכול ממנו בע"ש ולכך אסרי ב"ה אבל חמין דרכו לשתות ממנו אפילו לא נתחממו כל צרכן אך בבבלי משמע דלב"ה מותר להטמין נמי תבשיל וצ"ע:

הלכה ח

ולא מקרצפין שלא יבואו לידי תלישה. וקשה למה לא גזרו גם בקירוד משום תלישת שיער וי"ל כיון ששיניה דקות אינן תולשין השיער מיהו לפי מה שפירש הרמב"ם דקירוד היינו הסרת זבובים הקטנים וקרצוף היינו הסרת זבובים הגדולים קשה למה לא קאמר טעם אחד לשניהם וי"ל דה"ק בקרצוף אינו אלא חשש תלישה אבל בקירוד איכא נמי חשש חבורה ודוחק מיהו בבבלי משמע דבקרצוף אין חשש תלישת שיער:

הדרן עלך פרק יום טוב

פרק ג

הלכה ג

תני אבל מביאה ע"ג עורה וכו'. כתוב בש"ע א"ח סי' תצ"א סעיף ז' בהג"ה וי"א דאין להפשיטה כלל אא"כ שחטה לצורך י"ט וכן ראוי להורות וכ' המג"א וצ"ע כיון שהירושלמי כתב בהדיא להתיר והר"ן והרשב"א הביאוהו איך חלק עליהם הש"ג וכו' ע"ש והמעיין בש"ג יראה שאינו מוכרח שאוסר ההפשטה אפילו בהנחת אבר אלא כל שאסור לטלטלה וכיון שמניח אבר מותרת הטלטול כמפורש לעיל בפ"ק אך תימא שלאחר העיון נראה שאין כוונת הירושלמי כלל בהיתר העור ולא איירי במסוכנת אלא בשחטה בשדה בהמה בריאה וכמ"ש הט"ז דסיפא שחטה בשדה איירי בבריאה שאם מביאה ע"ג עורה א"צ להביאה איברים איברים ודוקא אם שייר בה אבר אחד דלא מיחזי כעובדין דחול אבל בלא"ה אסור וזה מבואר מאוד דלשון ע"ג עורה משמע שהבשר ניטל ע"י העור כמו מטבילין ע"ג מימיו וכן מפורש לקמן בר"פ המביא היך מה דאת אמר מביאה ע"ג עורה ודכוותה מביאה ע"ג קנקנה הרי דאהיתר טלטול הבשר קאי וזה ברור וצע"ג:

הלכה ד

דמאי מדבריהם וכו'. וקשה דלמא שאני דמאי שצריך לעשות מעשה להפריש התרומה וגם צריך שיאמר בפירוש נראה כמתקן משא"כ בראיית טריפה דבראייה בעלמא סגי גם אין צריך להוציא דבר בפיו אין נראה כמתקן ועוד בשלמא בדמאי כל דתיקן רבנן כעין דאורייתא תיקן הלכך דמאי דינו כתרומה ודאי משא"כ בטריפה:

תיפתר שעבר המומחה וראהו. מכאן מוכח דהא דקאר"ש שאין זה מן המוכן היינו דוקא לכתחלה אבל בדיעבד אם עבר וראהו מותר דהא בכור זה שנולד מן הטריפה לא היה לו היתר מחמת אמו ואפ"ה מותר כשעבר וראהו וזה ראי' מבוררת לפירש"י במתניתין ע"ש וא"ת תיפוק ליה שעגל נולד הוא וי"ל מגו דמהני ליה לידה להתירו בשחיטה מהני נמי להתירו מאיסור מוקצה שבו וכה"ג משני הש"ס בבלי בפ"ק:

אע"פ שלא חישב לשחוט אחד מהן. כתב הרמב"ם פ"ב מהי"ט וא"ב שנפלו לבור מעלה את הראשון ע"מ לשחטו ואינו שוחטו וחוזר ומערים וכו' רצה זה שוחט רצה זה שוחט וכ' המג"ע ובירושלמי נראה דאפילו אינו שוחט אחד מהם מותר ורבינו הביא הברייתא כפשטה בגנמרא וכ"כ הרשב"א להחמיר ולשחוט אחד מהם ע"כ ואף דמפשטה דסוגיין משמע דמותר אפילו אינו שוחט אחד מהם מ"מ אחרי העיון אין נראה כן דא"כ הכי ה"ל לר"י למימר אע"פ שאינו שוחט אחד מהם מותר מאי אע"פ שלא חישב אלא ודאי דה"ק אע"פ שלא חישב קודם שנפלו לבור לשחוט אפי' אחד מהם אפ"ה מותר להערים עכשיו ולהעלות שניהן ועוד אדמפלגי באו"ב לפלגו בבהמה דעלמא לר"א דאסור להערים אסור להעלותה אלא אם כן שחטה ולר"י דמותר להערים מותר להעלותה אפילו לא ישחטנה אח"כ אלא ודאי דליכא מ"ד הכי אלא באו"ב מתיר ר"י להעלות הראשון ולהערים כיון שאינו יכול לשחוט שניהם ומכאן תימא על מ"ש המג"א סימן קצ"ח ס"ק כ' וז"ל ומשמע דאם נפלו בהמות שאינ' או"ב מותר להעלותן אף על פי שאינו שוחט א' מהם כיון שראויות כולן לשחיטה וכ"מ ס"ט בהג"ה וצ"ע עכ"ל דודאי ליתא וכמ"ש וע"ש שכ"מ ס"ט בהג"ה אינו ראיה כלל שז"ל שם ואם נפל בכור בבור אסור להעלותו דהא אינו ראוי לשחטו אלא עושה לו פרנסה במקומו ע"כ מדקאמר אינו ראוי משמע ליה דבראוי לשחיטה סגי להעלותו ואיני מבין דבריו דהר"ב קושטא דמילתא נקט שאינו ראוי לשחיטה א"כ לא שייך לומר שמעלהו לשחטו וזה פשוט וברור:

הלכה ו

אף מפייס הוא אדם את עצמו בליטרא וכו'. כתב ב"י בסי' ת"ק ול"נ דתלמודא דידן לא סבר הכי דהא איפליגי רב ושמואל במדידת קמח ומשמע דבביתו איירי ואפילו רב לא

שרי אלא כדי שתטול חלה בעין יפה אבל היכא דלא שייך האי טעמא אפילו רב נמי אוסר ע"כ וקשה הרי כתב הרא"ש דטעם האוסרין במדידת הקמח משום דיכול למדוד מאתמול ע"ש והך טעמא לא שייך כאן ואף שהרב"י מקשה ע"ז דאף דקמח אפשר שלא היה לו מעי"ט י"ל דבאמת דבכה"ג נמי שרי ועוד גבי חלה אסור דמודד לצורך דבר אסור דחיישינן למכירה אבל הכא דמודד לעצמו להפיס דעתו שרי ואיך דוחה דברי הירושלמי שהורו הלכה למעשה להתירה ואמר דנהגין רבנן כהדא כרשב"ג:

אין מרגילין. פירש"י בבכורות דף ל"ג להפשיטן דרך הרגלים כל העור שלם לעשות ממנו מפוח לנפחים או למוכרי דבש ושמן ונותנין אותו בעורות כבשים המופשטים שלימים ע"כ וקשה הא מסקינן הכא דמינפוח לד"ה שרי ואפילו ר"י בר' בון דאמר דפליגי במפוח כיון דמידי דרבנן הוא אזלינן בתר המיקל ושרי ואין לאסור אלא למיחבוט והיינו שמוציא כל הבשר דרך רגל אחד וכ"פ הרמב"ם וכ"פ בש"ע וצ"ע:

הדרן עלך פרק אין צדין

פרק ד

הלכה א

באילין קורפדייא וכו' דמיטענון תרי ותלת בגו ידא. וקשה אהא דפירש"י במתני' לפניו היינו בידו דהא משמ' כאן בידו כדרכו הוא ואסור אלא ודאי פי' בקונ' עיקר שמביאן על כתיפו ולפניו וניחא נמי בהא דלא תני ברישא בידו כדתני בסיפא ועיין בתי"ט בד"ה בידו וכו':

מתניתא כמ"ד לכל נפש וכו'. כ' המ"מ בשם הרשב"א כיון דקי"ל כר"י הגלילי אין מוציאין תבן ותבואה מרשות לרשות להאכיל לבהמתו שההוצאה מלאכה גמורה היא לא התירו אצל בהמה אלא טלטול לבד שהוא מד"ס ע"כ וקשה כיון דמתני' דהכא איירי במוציא תבן לצורך בהמה וכפי' רש"י והר"ב א"כ אס"ד דאף ההוצאה אסורה לר"י הגלילי ע"כ לומר דמתני' כרבנן אתיא א"כ קשיא סתמא אסתמא דהא סתמא דתלה כר"י הגלילי אתיא ועוד אם כן למה פסקו הפוסקים כר"י הגלילי משום סתמא דחלה הא איכא הך סתמא כר"ע ונהדרין לכללין הלכה כר"ע מחבירו וא"ל דמתני' במוליך להיסק איירי דהא משמע כאן דבמוליך להיסק גרע ממוליך לבהמה ועוד הא ודאי צ"ל דרש"י פליג וסובר דבמוליך לבהמה נמי שריא ומהתימא על המפרשים שלא הרגישו:

באילין פיצולייא. כתב הרא"פ בפ"ק דמעשרות גרוגרות מפוצלים ומקולפים ורגילים נמי להסריח דאי לאו הכי וכי לא ידע ר"ש דהגרוגרת שבחבית אינן מוקצה ובביצה

ראיתי בפי' פיצולייא בצלים עכ"ל ואינו מחוור דפי' פיצולייא מבואר בקונ' וכן הוא בבבלי בסוף מכלתין דבעי' מיניה ר"ש בר ר' מרבי פצעילי תמרה וכו' ואינן אלא תמרים גם מ"ש וכי לא ידע דהגרוגרת שבחבית וכו' לא ידענו מאי קאמר דודאי לאו בגרוגרת שבחבית קמיבעיא ליה אלא בגרוגרת שעל הגג ומה שפירשתי בקונט' עיקר:

הלכה ב

אבל אם התנה מותר. לא ידעתי למה השמיטו הפוסקים דין תנאי זה ועיין במג"א סי' תקי"ח סעיף ח':

ובלבד מן המפוזרי' שבקרפף. קצת קשה כיון דקאמר הלכה כדברי המחמיר ממילא ידעינן דכר' נתן ס"ל ואם נאמר ובלבד מן המפוזרי' שבקרפף שבבבלי נמי קאסר שמואל מפוזרין מן הקרפף קשה א"כ הוא דלא כמאן:

הלכה ג

בשאין עליהן תואר כלי אבל יש עליהן תואר כלי ואפי' שנשברו בי"ט מותר. כתב המג"א סי' תק"א ונ"ל דאפילו היתה הקורה רעועה מקרי נולד דמעיקרא כלי והשתא שבר כלי וכ"כ הרב"י בשם הירוש' אפי' כלי שנשבר מעי"ט ויש בו תואר כלי ונשבר בי"ט אסור ומיהו בירוש' ד"ק הגי' אם יש עליו תואר כלי אפילו נשבר ביום טוב מותר להסיקו וכ"כ הב"י עצמו סי' זה ומירי שעושין עדיין מעין מלאכתן הראשונה וכו' ע"כ וגם הד"מ כתב אהא דכתב הב"י בשם הירוש' בקורה אבל אם יש עליה תואר כלי אפילו נשברה מעי"ט אסור ונראה שמאתמול היה עליו עדיין תואר כלי ואח"כ נשבר בי"ט ולכן אסור דאל"כ אף שנשאר בו תואר כלי שרי כמש"ל סוף סי' זה עכ"ל נראה דסברו שהרב"י שהעתיק דברי הירוש' דסתרו אהדדי לכך דחק הד"מ לפרשו בשנשבר בי"ט וכו' והמג"א סבר שהעתיק שני גירסאות ומן התימא עליו שלא ראה שאף בירוש' ד"ק הגירסא כמ"ש הב"י ושניהם אמת דבקורה אם נשאר עלי' תואר כלי לקורה אסור שהרי הקורה מוקצה היא לכ"ע ואסורה בטלטול ולענין הסקה בכלים המותרים בטלטול שיש עליהן תואר כלי שרי להסיק בהם והדברים ברורים:

מ"ד מבקעין במגל של יד וכו'. וצ"ע למה השמיטו הפוסקים חילוק זה וביותר יש לתמוה אמ"ש התי"ט מגל פי' הערוך מגל יד עשוי לשבר עצמות ועצים ע"כ וזה מפורש דלא כירוש' ואם נדחוק ונאמר דהירוש' לשיטתו אזיל דפסק דמבקעין בקרדום ואנן לא קי"ל הכי אף אנו נאמר דיש לנו לפסוק כירו' גם בזה כיון דשמואל אמר הלכה כמתיר ואע"ג דסתם מתני' תנן ולא בקרדום י"ל דאתיא כב"ש וכה"ג משני הבבלי ארישא מביאין עצים מן השדה וכו' ע"ש וצ"ע:

מ"ד ממתקין בשנתנו ע"ג הגחלת וכו'. בבבלי בשבת דף קל"ד גרסי' אין ממתקין בגחלת והתניא ממתקין בגחלת ל"ק כאן בגחלת של מתכת כאן בגחלת של עץ א"ל אביי לר"י ומ"ש מבשרא אגומרי א"ל הא איכא כיבוי והא ליכא כיבוי כן היא גי' הרי"ף בפ"ב דמכלתין והשיג עליו הרז"ה ע"ש ובספ' מלחמות ונ"ל דה"פ הא איכא כיבוי שדרך להניח הגחלת ע"ג החרדל ואיכא כיבוי משא"כ בבשר שמניח אגומרי אין הכיבוי ניכר בו ואינו מכבה כל כך ולכך לא מחלק בסוגיין בין גחלת של עץ לשל מתכת אבל הבבלי דמחלק בין עץ למתכת אורחא דמלתא נקט דדרך למתק הגחלת ע"ג החרדל לפ"ז אם נותן החרדל ע"ג גחלת אף הבבלי מודה דאפי' של עץ מותר:

הלכה ד

תני לפסים סתומות וכו'. מהכא משמע שהאילפסין עירוניות הם סתומות וכדפירשתי בקונט' מדמסיק אתיא דיחידא' דהכא כסתמא דתמן וכו' וזהו סייעתא גדולה לפי' ר"ת בבבלי דף לב בתו' בד"ה אלפסין עירוניות וכו' וכ"כ הרמב"ם בהל' כלים ודלא כפירש"י ולא ידעתי למה לא הביאו תוס' סיוע לדבריהם מהכא וצ"ע:

הדא קילוריתא שרי מישוף ומכחול מיני' בי"ט. וקשה מאי איריא י"ט הא אפי' בשבת שרי דגרסי' בירוש' בשבת דף מ"ח א"ר סימון שרא לי ר' אבהו מיס' קילורי' בשבת וא"ל דהתם בשבת בחולה שיש בו סכנה איירי דא"כ מאי קמ"ל לרבי סימון אלא ודאי דבחולה שאין בו סכנה איירי א"כ מאי קמ"ל דבי"ט שרי וי"ל דבשבת איירי לשימור וכאן בי"ט קמ"ל דאפילו לרפואה שרי א"נ בהיפך בשבת איירי שצריך לו לרפואה התירו ובי"ט אפילו לשימור בעלמא נמי שרי:

הלכה ה

ההן סיקירה וכו'. פי' בגליון מין צבע החותך השיער מן הגומא שלו ע"כ ואין פי' זה נכון כדמוכח בפ' כלל גדול דף כח ע"א ואף בגליון שם הרגיש בזה וע"ק מהיכא תסיק אדעתין להתיר לסוך בצבע בי"ט להסיר השיער ואפילו אינו חותך מן הגומא ועי' מ"ש בשבת שם ולפום סוגיין נ"ל שהוא מין מאכל ומגבל אותו בכלי בחוזק וכשהוא לוקחו מן הכלי חתיכות חתיכות חייב משום מחתך ופי' זה מסתייעא מאוד בסוגיא דפ' כלל גדול ע"ש והוא הנכון:

הלכה ו

לעשות ציבור ביניהן. וקשה הא מפורש במתני' מאי בינייהו דלרבנן מגבב מלפניו דוקא אבל לא מן החצר וי"ל דקשיא ליה הא לעולם כשמלקט הוא לפניו לכן קאמר דלעשות צבור בינייהו ודוחק ובבבלי מייתא ברייתא ת"ר מגבב מן החצר ומדליק שכל

מה שבחצר מוכן הוא ובלבד שלא יעשה צבורין צבורין ור"ש מתיר ע"כ וסובר הירוש' דת"ק דמתני' איהו נמי ת"ק דברייתא וכ"כ הר"ן ע"ש וביש"ש בפרקין סימן י"ח וצ"ע:
הדרן עלך פרק המביא

פרק ה

הלכה א

תני חבית של טבל שנתרוקנה מביא כלי אחר. מדלא תני הכא ובלבד שלא יקלוט כדתני בברייתא בבבלי בשבת דף קי"ו ע"ב דגרסינן התם נשברה לו תבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף ע"כ שמעי' דאיכא לחלק בין נשברה לנתרוקנה דבנשברה צריך לשנות מדרך חול דחיישינן שמא יביא כלים דרך רה"ר ובנתרוקנה שאינו בהול כל כך לא חיישי' וזה סייעתא גדולה לדברי ר"ת שכתבו תוס' בשבת דף הנ"ל וכ"כ בש"ע א"ח סי' של"ו ס"א בהג"ה:
חבית של טבל וכו'. כתבו תוס' בשבת דף מ"ב בד"ה הצלה שאינה מצוי' וכו' פירש בקונט' וכו' וגרס בהאי דאביי חבית של טבל שנשברה וכו' ועוד דבפ' כל כתבי משמע בהדיא דל"ג בברייתא דהכא טבל וכו' ע"כ וקשה דבסוגיין מוכח דגרסי' טבל דאל"כ מאי מוקצה שייך בה וכן מוכח מדר"ח בסמוך לכן נ"ל דגירסת רש"י שם עיקר ובברייתא דפרק כל כתבי היא ברייתא אחרת וכמ"ש בחידושי במס' שבת ע"ש:
והא תני על העביט של ענבים וכו'. כתב הרמ"א בא"ח סי' של"ה למ"ד מין במינו אינו בטל אפי' בדבר שיל"מ מותר לתת כלי עם מים תחת העביט של ענבים שיתבטל היין במים ראשון ראשון ע"כ וקשה אם כן אף עביט של ענבים יש היתר ומאי משני הש"ס בסמוך זה יש לו מוקצה שאין לו תקנה משא"כ טבל אם עבר ותקנו מתוקן אין לו מוקצה הא אף זה יש לו תקנה ע"י ביטול וא"ת דבנתינת המים אין כוונתו לאכילה אלא להצלת היין דאל"כ תיפוק לי' דאין מבטלין איסור לכתחילה וכמ"ש המג"א שם לכך ה"ל מוקצה י"ל הא מיהת יש היתר לאיסורו דומיא דטבל דאס"ד דאסור אף לאחר הביטול א"כ מאי מהני הביטול אלא ודאי דסובר כיון שאין כוונתו אלא להצלה מותר לבטלו וכיון שביטלו מותר אף באכילה וקשיא מ"ש מטבל וצ"ע:

הלכה ב

דר"מ היא וכו'. וקשה הא תנן בפ"ו דכלאים גפן שיבשה אסורה ואינה מתקדשת רמ"א אף צמר גפן אוסר ואינו מקדש ומדסיפא ר"מ רישא לאו ר"מ וי"ל דגרסי' התם בירושלמי עלה דהך מתני' אר"א הלכה דר"מ היא וה"פ הלכה דרישא נמי ר"מ וה"ק שר"מ אוסר

צמר גפן מפני מראית העין ה"ה נמי גפן שיבש ומדאסיק הכא דבין לח בין יבש אסור לד"ה בשבת ובי"ט והכי קי"ל לכך פסק הרמב"ם בפ"ה דכלאים כהך מתני' ואפי' יבש לגמרי אסור וע"ש בהשגות ובכ"מ ועיין בתי"ט פ"ז דכלאים וצ"ע:

הדא אמרה שמא ישכח וירעיד. כ' בגליון וירעיד פי' בתמיה עד כאן ודבריו תמוהים א"כ צ"ל הטעם שמא ישכח ויאכל וזה קשה מן הראשון וכי שייך בבהמה שמא ישכח ויאכל ועוד מדקאמר נשמעינה וכו' וקאמר הדא אמרה משמע דבניחותא קאמר וכמ"ש בקונט' והוא עיקר:

ולא מספקין סיפוק שהוא מחמתו כדכתיב וכו'. כתב התי"ט במתני' ולא מספקין פירוש הר"ב כף על ירך כמו ספקתי על ירך דירמי' וכפירש"י וכו' והקרוב אלי אילו הוו הרי"ף והרא"ש מעייני בפסוקי והוו משכחין להו לא היו חוששין להירושלמי הואיל והבבלי לא מפרש וכמ"ש ע"כ באמ' לא שמעתי דברי תימא כאילו שהרי"ף והרא"ש לא היו בקיאין במקרא ונוסיף לזה ה"ז בא במחתרת על הירו' שח"ו נעלם ממנו המקר' הזה שהביא הוא והדבר ברור שהיה פירו' זה מקובל לחכמי התלמוד במשנתינו אלא שהביאו מקרא וה לסמך בעלמא וכן דרך הירושלמי לכתוב רמזים ממקראות אפילו רמז קל וכמ"ש הרמב"ם בכמה מקומות ואני אומר דאפשר לדינא אין נפקותא כלל אלא דהירושלמי בא לפרש פי' המשנה ותדע שהרי רש"י פי' בביצה מטפחין ביד מספקין כף על ירך ובשבת ר"פ השואל פירש מספקין כף אל כף מטפחין על הלב ע"כ ועכ"ל דלא דק דכולהו איתנהו ביה:

מהו מוקשא על כריסה בשובתא א"ל בחולא מי התיר לך. משמע דכל אדם אסור להניח ידו למטה מאבנטו ורבינו הקדוש אע"פ שהיה נשוי היה מחמיר על עצמו וכמ"ש תוס' והא דגרסינן בבבלי פ"ב דנדה יד לאמה תקצץ על שהניח ידו למטה מטיבורו אמה דרישא לאו דוקא אלא לפי שעיקר איסורא משום אמה כינה הכל בשם זה וכל זה דלא כמ"ש המג"א בא"ח סוף סי' ג' ע"ש:

רשב"ל אמר אין מקדישין. וקשה הא תני לעיל בפ"ב ששלח בבא בן בוטי והביא צאן בי"ט ואמר מי שירצה יבא ויסמוך וכן קשה אבבלי בשבת דף קמ"ח דרצה להביא סייעתא לר"י דאמר מקדישין פסחים בי"ט ולמה לא מייתי מהך ברייתא דבבא בן בוטי ובבבלי פ"ב דמכילתין היא שנויה וע"ק מהיכא תיתי לאסרו הא קי"ל אין שבו' במקדש מיהו אהא י"ל כיון דאסור להביא חולין לעזרה וצריך להקדישו בהר הבית סובר רשב"ל דיש שבות ועי"ל דשאני הכא דהיה אפשר לו להקדיש מאתמול ולא התירו במקדש כי היכא דלא התירו חתיכת יבלתו ולכך לא מייתי סייעתא בבבלי מהא דבבא בן בוטי

שלא היה אפשר להקדיש מאתמול שהיו סוברים כב"ש שאסור להביא עולות בי"ט וגם הקושי' ראשונה ניחא דפלוגתייהו דר"י ורשב"ל בשהיה אפשר להקדישו מאתמול:
א"ל לא תאסור ולא תשרי. כתב הה"מ פ"ק מהי"ט ואע"ג דר"י אמר לא תאסור ולא תשרי לא סמך רבי' עליו כיון דבגמרתינו ר"י עצמו סובר מתוך בהבערה עכ"ל ולפמ"ש בקונט' אין כאן סתירה מהבבלי על הירושלמי דהתם קאר"י דאין לוקין על הבערה שלא לצורך כיון דהלכה כך היא דאמרינן מתוך אבל מיהא מורין כן א"נ הכא שאני דאיירי בנר של אבטלה שאין בו צורך היום כלל וכ"מ בראש"ש ועיי' בבבלי בתו' דף י"ב ע"ב:

הלכה ד

תחומין עשו אותו כמידת הדין. וא"ת הא בפ"ח דשביעית איתא לפלוגתייהו דר"י ורשב"ל ור"י סובר משיכה קונה דבר תורה ואיך קאמר ר' בא דלא כהלכתא דהא קי"ל הלכתא כר"י וי"ל דר' בא גורס פלוגתייהו דר"י סובר מעות קונו' דבר תורה וכ"ה בבבלי בכמה מקומות:

הלכה ה

ומברכין על השלהבת וכו'. ותימא למה לא תני ששה דברים נאמרה בגחלת ושלהבת וליחשוב נמי הגחלת כרגלי הבעלים ושלהבת בכ"מ ואי משום דכבר תני במתני' לא קחשיב הרי גחלת של הקדש נמי תני במתני' וקחשיב ובבבלי נמי דלא קחשיב הא דמברכין על השלהבת י"ל דחומרא דגחלת קחשיב וקולא דידיה לא קחשיב מיהו בתוס' היא כגי' הירוש' וי"ל דתנא ושייר אך קשה כיון דתנא מניינא לא שייך למימר תני ושייר:
ומברכין על השלהבת וכו'. כתב הרא"ש בפרקין הא דאמרי' לברך בשלהבת עכו"ם ואע"ג דשריא משום דיש עמה גחלת ואע"פ שאין הברכה אלא על השלהבת ע"כ וקשה הרי עיקר הטעם דשלהבת עכו"ם מותר' משום דמאיס וכדפירשתי בקונ' א"כ איך יברך עליו וצ"ע:
הדרן עלך פרק משילין וסליקא לה מסכת ביצה